ROZSUDEK TRIBUNÁLU (šestého rozšířeného senátu)

16. června 2011 *

Ve věci T-194/06,

SNIA SpA, se sídlem v Miláně (Itálie), zastoupená A. Santa Mariou, C. Biscarettim di Ruffiou a E. Gambarem, advokáty,

žalobkyně,

proti

Evropské komisi, původně zastoupené V. Di Buccim a F. Amatem, dále Di Buccim a V. Bottkou, jako zmocněnci,

žalované,

jejímž předmětem je návrh na částečné zrušení rozhodnutí Komise K(2006) 1766 v konečném znění ze dne 3. května 2006 v řízení podle článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (věc COMP/F/38.620 – peroxid vodíku a perboritan), v rozsahu, v němž se týká žalobkyně,

* Jednací jazyk: italština.

TRIBUNÁL (šestý rozšířený senát),

ve složení V. Vadapalas, zastupující předseda (zpravodaj), A. Dittrich a L. Truchot, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: J. Palacio González, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 19. května 2010,

vydává tento

Rozsudek

Skutkový základ sporu

1 Žalobkyně, společnost SNIA SpA, je společností založenou podle italského práva. V rozhodné době byla hlavním akcionářem společnosti Caffaro SpA (dále jen „bývalá společnost Caffaro“) s 53 až 59 % účastí, která kontrolovala 100 % kapitálu společnosti Industrie Chimiche Caffaro SpA (následně společnost Caffaro SpA a nyní Caffaro Srl, dále jen „Caffaro“). Od roku 1999 posledně uvedená společnost prodávala perboritan sodný (dále jen „PS“). V roce 2000 došlo k fúzi bývalé společnosti Caffaro s žalobkyní, jež převzala 100 % kontrolu nad kapitálem společnosti Caffaro.

2 V listopadu 2002 společnost Degussa AG informovala Komisi Evropských společenství o existenci kartelové dohody na trzích peroxidu vodíku (dále jen „PV“) a PS a požádala o uplatnění oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů (Úř. věst. C 45, 2002, s. 3).

3 Společnost Degussa poskytla Komisi hmotné důkazy, které jí ve dnech 25. a 26. března 2003 umožnily provést šetření v prostorách některých podniků.

4 Dne 26. ledna 2005 zaslala Komise žalobkyni a dalším dotčeným podnikům oznámení námitek, na které žalobkyně odpověděla dne 25. března 2005.

5 Po slyšení dotčených podniků Komise přijala rozhodnutí K(2006) 1766 v konečném znění ze dne 3. května 2006 ohledně postupu podle článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP proti společnostem Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Chemicals Holding AB, EKA Chemicals AB, Degussa, Edison SpA, FMC Corp., FMC Foret SA, Kemira Oyj, L'Air liquide SA, Chemoxal SA, žalobkyni, Caffaro, Solvay SA, Solvay Solexis SpA, Total SA, Elf Aquitaine SA a Arkema SA (věc COMP/F/38.620 – peroxid vodíku a perboritan) (dále jen „napadené rozhodnutí“), jehož shrnutí je zveřejněno v *Úředním věstníku Evropské unie* ze dne 13. prosince 2006 (Úř. věst. L 353, s. 54). Rozhodnutí bylo žalobkyni oznámeno dopisem ze dne 8. května 2006.

Napadené rozhodnutí

6 V napadeném rozhodnutí Komise uvedla, že se jeho adresáti podíleli na jediném a trvajícím jednání porušujícím článek 81 ES a článek 53 Dohody o Evropském hospodářském prostoru (EHP) ohledně PV a navazujícího produktu PS (bod 2 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

7 Konstatované protiprávní jednání spočívalo především v tom, že si soutěžitelé vzájemně vyměňovali hospodářsky významné a důvěrné informace týkající se trhů a podniků, omezovali a kontrolovali výrobu a její možné i skutečné kapacity, rozdělovali si podíly na trhu a zákazníky a stanovovali a monitorovali dodržování cílových cen.

8 Žalobkyně byla shledána odpovědnou za protiprávní jednání „společně a nerozdílně" se společností Caffaro (body 407 až 412 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

9 Článek 1 písm. k) napadeného rozhodnutí stanoví, že žalobkyně porušila čl. 81 odst. 1 ES a článek 53 dohody o EHP tím, že se od 29. května 1997 do 31. prosince 1998 podílela na dotyčném protiprávním jednání.

10 Podle článku 2 písm. g) napadeného rozhodnutí Komise uložila žalobkyni „společně a nerozdílně" se společností Caffaro pokutu ve výši 1,078 milionu eur.

Řízení a návrhová žádání účastnic řízení

11 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu žalobkyně dne 18. července 2006 podala projednávanou žalobu.

12 Vzhledem k tomu, že složení senátů Tribunálu bylo změněno, soudce zpravodaj byl přidělen šestému senátu a po vyslechnutí stran byla projednávaná věc předána šestému rozšířenému senátu.

13 Vzhledem k překážce na straně jednoho ze soudců senátu určil předseda Tribunálu na základě čl. 32 odst. 3 jednacího řádu Tribunálu pro doplnění senátu jiného soudce.

14 Na základě zprávy soudce zpravodaje Tribunál rozhodl o zahájení ústní části řízení. Řeči účastnic řízení a jejich odpovědi na otázky Tribunálu byly vyslechnuty na jednání konaném dne 19. května 2010.

15 Jelikož se jeden člen senátu neúčastnil porady z důvodu překážky na jeho straně, v souladu s článkem 32 jednacího řádu se tedy porady neúčastnil soudce, který je ve smyslu článku 6 jednacího řádu nejkratší dobu ve funkci, a porad Tribunálu se účastnili tři soudci, jejichž podpisy jsou uvedeny na tomto rozsudku.

16 Žalobkyně navrhuje, aby Tribunál:

– zrušil napadené rozhodnutí v rozsahu, v němž žalobkyni zahrnuje mezi své adresáty a ukládá jí společně a nerozdílně se společností Caffaro pokutu;

– uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

17 Komise navrhuje, aby Tribunál:

– zamítl žalobu;

– uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

Právní otázky

Argumenty účastnic řízení

18 Žalobkyně tvrdí, že se Komise tím, že určila její společnou a nerozdílnou odpovědnost za protiprávní jednání společnosti Caffaro, dopustila nesprávného právního posouzení a zjevně nesprávného posouzení skutkového stavu, zkreslila skutkový stav a nesplnila svoji povinnost uvést odůvodnění.

19 Zaprvé Komise neprokázala, že žalobkyně vykonávala na společnost Caffaro rozhodující vliv.

20 Žalobkyně tvrdí, že byla považována za společně a nerozdílně odpovědnou za protiprávní jednání na základě skutečnosti, že byla hlavním akcionářem bývalé společnosti Caffaro s účastí 53 až 59 % na jejím kapitálu, a proto vykonávala „nepřímou" kontrolu nad společností Caffaro. Tato kontrola, jež vychází z vazeb mezi třemi společnostmi, přitom nestačí k tomu, aby byla odpovědnost za protiprávní jednání přičtena žalobkyni.

21 Při neexistenci 100 % vztahu kontroly mezi dotyčnými společnostmi nemohla Komise předpokládat, že žalobkyně vykonávala rozhodující vliv na jednání společnosti Caffaro. Zejména skutečnost, že žalobkyně schválila plán mimořádných opatření, jenž vedl k odchodu společnosti Caffaro z trhu PS (bod 411 odůvodnění napadeného rozhodnutí), neprokazuje, že na tuto společnost vykonávala rozhodující vliv.

22 Zadruhé Komise neprokázala, že bývalá společnost Caffaro vykonávala rozhodující vliv na společnost Caffaro.

23 Pouhé vlastnictví 100 % kapitálu dceřiné společnosti nedostačuje ke stanovení odpovědnosti mateřské společnosti a Komise v projednávané věci nepředložila další důkaz prokazující skutečný výkon rozhodujícího vlivu.

24 Zatřetí Komise nesprávně vycházela ze skutečnosti, že žalobkyně se s bývalou společností Caffaro sloučila.

25 Podle žalobkyně nebyla Komise schopna prokázat vliv, který žalobkyně na společnost Caffaro měla, a proto mezi oznámením námitek a napadeným rozhodnutím změnila svůj přístup a uplatnila nové tvrzení vycházející z fúze bývalé společnosti Caffaro a žalobkyně. Tato fúze se přitom uskutečnila po odchodu společnosti Caffaro z trhu PS. Dále Komise neprokázala, že bývalá společnost Caffaro vykonávala rozhodující vliv na společnost Caffaro.

26 Přístup Komise přehlíží judikaturu v oblasti převodu podniku. Podnik, který byl nástupcem bývalé společnosti Caffaro, je společnost Caffaro, jež provozovala svoji činnost v odvětví chemických látek. V roce 1999 byla aktiva odpovídající výrobě PS převedena na společnost Solvay. Hlavní okolnost, která přispěla k protiprávnímu jednání, tak pominula dříve, než k dotčené fúzi došlo. Žádný vedoucí pracovník nebo člen správní rady společnosti Caffaro nebo bývalé společnosti Caffaro se po fúzi nestal zaměstnancem žalobkyně.

27 S ohledem na tyto skutečnosti mezi bývalou společností Caffaro a žalobkyní žádná hospodářská a funkční kontinuita neexistuje, nanejvýš mezi bývalou společností Caffaro a Caffaro. Tuto úvahu potvrzuje rozhodovací praxe Komise.

28 Komise mimoto dostatečně nevysvětlila důvody svého rozhodnutí přičíst odpovědnost za protiprávní jednání žalobkyni.

29 V odpovědi žalobkyně tvrdí, že z přístupu Komise během šetření, který je v napadeném rozhodnutí potvrzen, vyplývá, že připsání dotčené odpovědnosti je založeno na rozhodujícím vlivu, jenž měla na společnost Caffaro.

30 Z bodu 411 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že odpovědnost žalobkyně byla určena na základě jejích vztahů se společností Caffaro, a to zejména na základě vazeb mezi uvedenou společností a žalobkyní na úrovni vedoucích pracovníků a vlivu žalobkyně na proces přijímání rozhodnutí společnosti Caffaro.

31 V bodě 350 oznámení námitek Komise zdůraznila většinovou účast žalobkyně na kapitálu bývalé společnosti Caffaro v okamžiku protiprávního jednání a existenci závislosti společnosti Caffaro ve vztahu k žalobkyni při jejím procesu přijímání rozhodnutí a dospěla k závěru, že žalobkyně vykonávala rozhodující vliv na jednání své „dceřiné společnosti Caffaro". V napadeném rozhodnutí Komise přezkoumala a zamítla argumenty žalobkyně uvedené v odpovědi na oznámení námitek, které vycházely zejména z neexistence rozhodujícího vlivu z její strany na společnost Caffaro.

32 Podle žalobkyně Komise nemůže tvrdit, že v napadeném rozhodnutí převzala pouze některé prvky obsažené v oznámení námitek, či dokonce že jen některé ze skutečností uvedených v bodě 411 odůvodnění napadeného rozhodnutí byly k přijetí odpovědnosti žalobkyně relevantní. Skutečnost, že Komise v oznámení námitek vyjmenovala sérii námitek a vyhradila si přitom možnost stanovit, které z nich je v důsledku zpochybnění dotčenými podniky třeba považovat za rozhodující, je v rozporu s právem na obhajobu posledně uvedených podniků.

33 Skutečnost, že Komise změnila svůj přístup po zaslání oznámení námitek, odůvodňuje zrušení napadeného rozhodnutí. Napadené rozhodnutí by mělo být kromě toho zrušeno z důvodu své „nelogičnosti" a neexistence odůvodnění.

34 Jediné skutečnosti, které byly ve fázi oznámení námitek zohledněny (bod 350 oznámení námitek), jsou kontrola bývalou společností Caffaro 100 % kapitálu společnosti Caffaro, většinová účast žalobkyně na kapitálu bývalé společnosti Caffaro a vliv žalobkyně na proces rozhodování společnosti Caffaro. Odkaz na dotčenou fúzi uvedený v bodě 349 oznámení námitek byl učiněn v rámci „pouhého popisu skutkových okolností", který neměl nic společného s právním posouzením přičitatelnosti protiprávního jednání. Tento odkaz je ve vztahu k právnímu odůvodnění natolik „obecný a vzdálený", že žalobkyni neumožnil si uvědomit nezbytnost odpovědi k tomuto bodu.

35 Poprvé v napadeném rozhodnutí Komise potvrdila, že odpovědnost žalobkyně za protiprávní jednání vyplývá z její fúze s bývalou společností Caffaro. Z důvodu tohoto nesouladu mezi oznámením námitek a napadeným rozhodnutím žalobkyně nemohla ve vztahu k dotčené námitce uplatnit své připomínky, což vedlo k porušení jejího práva na obhajobu a článku 27 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81[ES] a 82 [ES] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205).

36 Komise argumenty žalobkyně zpochybňuje.

Závěry Tribunálu

37 Úvodem je třeba připomenout úvahy, které Komisi vedly ke konstatování odpovědnosti žalobkyně.

38 V bodech 370 až 379 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise shrnula s odkazem na judikaturu Unie zásady, které měla v úmyslu uplatnit za účelem určení společností odpovědných za protiprávní jednání.

39 Na jedné straně připomněla, že mateřskou společnost lze považovat za odpovědnou za protiprávní jednání dceřiné společnosti v rozsahu, v němž tato dceřiná společnost samostatně neurčuje své chování na trhu, ale řídí se zejména pokyny mateřské společnosti. Komise upřesnila, že v podstatě mohla předpokládat, že dceřiná společnost, jejíž kapitál je ze 100 % kontrolován mateřskou společností, se řídí především jejími pokyny a že mateřská společnost může domněnku vyvrátit tak, že prokáže opak (bod 374 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

40 Komise dále *a contrario* odkázala na úvahy Soudního dvora v rozsudku ze dne 16. listopadu 2000, Cascades v. Komise (C-279/98 P, Recueil, s. I-9693, body 78 a 79) a uvedla, že v případě, kdy právní subjekt původně odpovědný za protiprávní jednání přestane existovat a ztratí svoji právní subjektivitu proto, že je čistě a jednoduše sloučen s jiným právním subjektem, pak musí být tento posledně uvedený subjekt shledán odpovědným za protiprávní jednání, kterého se dopustil subjekt, který zanikl sloučením (bod 378 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

41 Pokud jde o odpovědnost žalobkyně, Komise nejprve uvedla, že tato kontrolovala „svoji bývalou dceřinou společnost [Caffaro] po celou dobu trvání protiprávního jednání a prostřednictvím bývalé společnosti [Caffaro] kontrolovala také společnost [Caffaro] v okamžiku, kdy tato posledně uvedená společnost převzala činnosti v oblasti PS“ (bod 408 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Ve stejném bodě odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise konstatovala existenci určitých kapitálových a osobních vazeb mezi třemi dotčenými společnostmi.

42 Následně Komise připomněla, že během léta v roce 1999 společnost Caffaro odešla z trhu PS a že v roce 2000 byla bývalá společnost Caffaro sloučena se žalobkyní (bod 409 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

43 Komise v bodě 410 odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedla argumenty, kterými žalobkyně popřela svoji solidární odpovědnost vycházející zejména ze skutečnosti, že kontrola, kterou měla nad bývalou společností Caffaro v době protiprávního jednání, byla pouze 53 až 59 %, což pro účely stanovení její odpovědnosti nestačí.

44 Závěrem v bodě 411 odůvodnění napadeného rozhodnutí Komise uvedla následující:

„[…] [V] rozporu s tvrzením [žalobkyně] její odpovědnost nevyplývá z této 53 až 59 % účasti na kapitálu bývalé společnosti [Caffaro] během trvání protiprávního jednání, ale z [její] fúze […] s bývalou společností [Caffaro], jež byla 100 % mateřskou společností společnosti [Caffaro], tedy entity, která byla přímo zapojena do protiprávního jednání. Otázka kontroly mezi [žalobkyní] a bývalou společností [Caffaro] tedy není v tomto ohledu rozhodnou otázkou. Co je třeba analyzovat, je vztah kontroly mezi entitou SNIA[-]Caffaro (v důsledku fúze přejmenovanou na SNIA) a dceřinou společností [Caffaro …]. Vzhledem ke 100 % účasti, která v době protiprávního jednání propojovala bývalou společnost [Caffaro] (dnes sloučená se [žalobkyní]) a [Caffaro], a k důkazu [jejího] vztahu závislosti […], pokud jde o její proces přijímání rozhodnutí, ve vztahu k [žalobkyni] a k vazbám mezi entitami z hlediska řízení zaměstnanců, Komise dospěla k závěru, že bývalá společnost [Caffaro] vykonávala rozhodující vliv na jednání své dceřiné společnosti a že důkazy, které [žalobkyně…] uplatnila, nemohou vyvrátit domněnku Komise obsaženou v oznámení námitek.“

45 Je třeba uvést, že ačkoliv žalobkyně v žalobě rozlišuje tři námitky, které se v podstatě týkají údajné neexistence relevantních vazeb mezi třemi dotčenými společnostmi, z její argumentace a připomínek během jednání však vyplývá, že ve skutečnosti uplatňuje tři žalobní důvody vycházející zaprvé z nesprávného právního posouzení a nesprávného posouzení skutkového stavu, které údajně postihují konstatování její společné a nerozdílné odpovědnosti, zadruhé z nesouladu mezi oznámením námitek a důvody napadeného rozhodnutí a zatřetí z porušení povinnosti uvést odůvodnění.

K údajnému nesprávnému právnímu posouzení a nesprávnému posouzení skutkového stavu

46 Žalobkyně namítá pochybení v přičitatelnosti odpovědnosti za dotčené protiprávní jednání a tvrdí, že Komise neprokázala, že zaprvé bývalá společnost Caffaro vykonávala rozhodující vliv na společnost Caffaro, že zadruhé tento vliv na společnost Caffaro měla ona a že zatřetí fúze mezi ní a bývalou společností Caffaro byla relevantní.

47 Je třeba uvést, že z citovaných důvodů napadeného rozhodnutí, a zejména z jeho bodu odůvodnění 411 (viz bod 44 výše) vyplývá, že konstatování ohledně odpovědnosti žalobkyně za protiprávní jednání spočívá ve skutečnosti, že žalobkyně se sloučila s bývalou společností Caffaro, tedy se společností, jež v rozhodné době kontrolovala 100 % kapitálu společnosti Caffaro, jež byla přímou účastnicí kartelové dohody.

48 Tuto úvahu nelze vyvrátit skutečností, že Komise v bodech 408 až 411 odůvodnění napadeného rozhodnutí také uvedla některé nepřímé důkazy týkající se vazeb mezi dotčenými společnostmi v době protiprávního jednání, zejména „vztahu závislosti společnosti Caffaro, pokud jde o její proces přijímání rozhodnutí, ve vztahu k [žalobkyni] a propojení mezi subjekty z hlediska vedení zaměstnanců“. Doplňující povaha těchto důkazů jasně vyplývá z bodu 411 odůvodnění napadeného rozhodnutí, který

uvádí, že „otázka kontroly mezi [žalobkyní] a původním podnikem [bývalá společnost Caffaro] není […] rozhodná“.

49 Zaprvé, pokud jde v tomto ohledu o argumenty žalobkyně týkající se vazby mezi bývalou společností Caffaro a Caffaro, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury v konkrétním případě, kdy mateřská společnost vlastní 100 % kapitálu své dceřiné společnosti, jež se dopustila protiprávního jednání, existuje vyvratitelná domněnka, podle které uvedená mateřská společnost skutečně vykonává rozhodující vliv na chování své dceřiné společnosti.

50 Za těchto podmínek postačí k předpokladu, že mateřská společnost vykonává rozhodující vliv na obchodní politiku své dceřiné společnosti, aby Komise prokázala, že veškerý kapitál této dceřiné společnosti je vlastněn její mateřskou společností. Komise následně může činit mateřskou společnost společně a nerozdílně odpovědnou za zaplacení pokuty uložené její dceřiné společnosti, s výjimkou případu, kdy tato mateřská společnost, které náleží danou domněnku vyvrátit, předloží dostatečné důkazy způsobilé prokázat, že její dceřiná společnost jedná na trhu nezávisle (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 10. září 2009, Akzo Nobel a další v. Komise, C-97/08 P, Sb. rozh. s. I-8237, body 60 a 61 a citovaná judikatura).

51 S ohledem na tuto judikaturu tedy Komise v projednávané věci mohla konstatovat existenci rozhodného vlivu vykonávaného bývalou společností Caffaro na společnost Caffaro na základě domněnky vyplývající ze vztahu 100 % kontroly mezi oběma společnostmi.

52 Je tedy třeba zamítnout argument žalobkyně, podle něhož Komise nemohla vycházet z vyvratitelné domněnky, ale byla povinná uplatnit konkrétní důkazy o vlivu. Za účelem vyvrácení dotčené domněnky příslušelo žalobkyni, aby předložila důkazy způsobilé prokázat, že se společnost Caffaro vůči své bývalé mateřské společnosti Caffaro chovala na trhu samostatně.

53 Žalobkyně přitom ve správním řízení, a ostatně ani v řízení před Tribunálem, neuplatnila v tomto smyslu žádný důkaz, jelikož pouze popřela legalitu dotčené domněnky a dospěla k závěru, že mezi ní a společností Caffaro neexistují relevantní propojení. Je tedy třeba mít za to, že Komise mohla na základě nevyvrácené domněnky konstatovat, že v době protiprávního jednání bývalá společnost Caffaro vykonávala rozhodující vliv na společnost Caffaro, a obě společnosti tedy představovaly hospodářskou jednotku odpovědnou za protiprávní jednání.

54 Zadruhé, pokud jde o vazbu mezi dotčenou hospodářskou jednotkou a žalobkyní, z bodu 411 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že konstatování společné a nerozdílné odpovědnosti žalobkyně spočívá na skutečnosti, že se sloučila s bývalou společností Caffaro, tedy společností vykonávající rozhodný vliv na společnost Caffaro, a nikoliv na rozhodujícím vlivu, který žalobkyně mohla na společnost Caffaro v době protiprávního jednání mít.

55 Proto je třeba argumentaci žalobkyně, podle níž Komise neprokázala, že žalobkyně vykonávala rozhodující vliv na společnost Caffaro, zamítnout jako irelevantní.

56 Zatřetí, pokud jde o argumentaci žalobkyně, podle níž dotčená fúze nepředstavuje důkaz, jenž by ji činil odpovědnou za protiprávní jednání, ani důkaz toho, že v žádném případě není hospodářským nástupcem bývalé společnosti Caffaro, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury, pokud entita, jež se dopustila porušení pravidel hospodářské soutěže, projde právní nebo organizační změnou, nemá taková změna nutně za následek vytvoření nového podniku, jenž by byl zproštěn odpovědnosti za protiprávní jednání, pokud mezi oběma entitami existuje z hospodářského hlediska totožnost (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 11. prosince 2007, ETI a další, C-280/06, Sb. rozh. s. I-10893, bod 42 a citovaná judikatura).

57 Aby byla účinně prováděna pravidla hospodářské soutěže, může být nicméně nutné přičíst odpovědnost novému provozovateli podniku v případě, kdy se tento podnik dříve dopustil protiprávního jednání, za předpokladu, že tento provozovatel může být skutečně považován za nástupce původního provozovatele (rozsudek Tribunálu ze dne 30. září 2009, Hoechst v. Komise, T-161/05, Sb. rozh. s. II-3555, bod 51).

58 Toto kritérium takzvané „hospodářské návaznosti" se použije za zvláštních okolností, jako je zejména případ, kdy právnická osoba odpovědná za provoz podniku přestala poté, co se dopustila protiprávního jednání, právně existovat (rozsudek Soudního dvora ze dne 8. července 1999, Komise v. Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Recueil, s. I-4125, bod 145), nebo případ vnitřní restrukturalizace skupiny s ohledem na strukturální vazby mezi původním a novým provozovatelem podniku, pokud původní provozovatel nutně nepřestává právně existovat, ale na dotčeném trhu již nevyvíjí významnou hospodářskou činnost (rozsudek Soudního dvora ze dne 7. ledna 2004, Aalborg Portland a další v. Komise, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, bod 359).

59 Na rozdíl od toho, co tvrdí žalobkyně, však takové zvláštní okolnosti v projednávané věci nastaly.

60 Jak vyplývá z bodu 53 výše, dotčeného protiprávního jednání se dopustila entita, která byla v rozhodné době složena ze společnosti Caffaro a bývalé společnosti Caffaro, přičemž bývalá společnost Caffaro přestala poté, co se dopustila protiprávního jednání, právně existovat z důvodu fúze s žalobkyní.

61 V tomto ohledu se žalobkyně nemůže platně dovolávat skutečnosti, že navzdory své fúzi s bývalou společností Caffaro ve skutečnosti nepřevzala hmotné a osobní prvky, které přispěly k protiprávnímu jednání.

62 Podle ustálené judikatury, když dotčený podnik přestane existovat z důvodu, že byl sloučen s nabyvatelem, přebírá tento nabyvatel jeho aktiva a pasiva, včetně jeho odpovědnosti z důvodu porušení práva Unie. V takovém případě může být odpovědnost za protiprávní jednání, kterého se dopustil zaniklý podnik přičítána nabyvateli (viz rozsudek Tribunálu ze dne 14. prosince 2006, Raiffeisen Zentralbank Österreich a další v. Komise, T-259/02 až T-264/02 a T-271/02, Sb. rozh. s. II-5169, bod 326 a citovaná judikatura).

63 V tomto ohledu není rozhodující, že dceřiná společnost, jež se účastnila na protiprávním jednání, tedy společnost Caffaro, dále právně existuje. Jde-li totiž o jednu ze dvou právnických osob odpovědných za provoz dotčené hospodářské entity, možnost sankcionovat dceřinou společnost nemá dopad na přičitatelnost odpovědnosti za protiprávní jednání její mateřské společnosti, tedy bývalé společnosti Caffaro, a v důsledku toho žalobkyně.

64 Tyto úvahy jsou kromě toho posíleny skutečností, že k fúzi mezi bývalou společností Caffaro a žalobkyní došlo v rámci skupiny společností, která v době protiprávního jednání již existovala.

65 Jak vyplývá ze skutečností uvedených v bodech 408 a 411 odůvodnění napadeného rozhodnutí, jež žalobkyně nezpochybnila, žalobkyně byla v době protiprávního jednání nejen hlavním akcionářem bývalé společnosti Caffaro s 53 až 59 % účastí, ale rovněž jmenovala všechny členy správní rady posledně uvedené společnosti, z nichž jeden byl také členem její správní rady. Rovněž existuje nepřímý důkaz o zapojení žalobkyně do rozhodovacího procesu bývalé společnosti Caffaro a Caffaro, který vyplývá ze skutečnosti, že rozhodnutí společnosti Caffaro odejít z trhu PS bylo připojeno k zápisu ze schůze vedení žalobkyně konané dne 19. ledna 1999 (bod 411 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

66 S ohledem na tyto okolnosti je fúze mezi dotčenými podniky, která se uskutečnila poté, co došlo k protiprávnímu jednání, součástí vnitřní restrukturalizace v rámci skupiny společností propojených strukturální vazbou, což potvrzuje hospodářskou návaznost mezi bývalou společností Caffaro a žalobkyní (viz v tomto smyslu rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise, bod 58 výše, body 344 a 359).

67 Tyto úvahy mimoto rozlišují projednávaný případ od případů, v nichž bylo vydáno rozhodnutí Komise 85/74/EHS ze dne 23. listopadu 1984 v řízení podle článku [81 ES] (věc IV/30.907 – Peroxidy) (Úř. věst. 1985 L 35, s. 1), rozhodnutí Komise 86/398/EHS ze dne 23. dubna 1986 v řízení podle článku [81 ES] (věc IV/31.149 – Polypropylen) (Úř. věst. L 230, s. 1) a rozhodnutí Komise 89/191/EHS ze dne 21. prosince 1988 v řízení podle článku [81 ES] (věc IV/31.866, PEBD) (Úř. věst. 1989, L 74, s. 21). Tato žalobkyní uplatňovaná rozhodnutí se týkají situací převodu činností dotčených protiprávním jednáním mezi skupinami podniků bez vzájemných strukturálních vazeb, a proto s projednávaným případem neobsahují shodné prvky.

68 S ohledem na výše uvedené, podle judikatury v bodech 56 až 58 výše, Komise správně žalobkyni jakožto novému provozovateli dotčeného hospodářského subjektu přičetla společnou a nerozdílnou odpovědnost za protiprávní jednání, jehož se dopustila entita složená ze společnosti Caffaro a bývalé společnosti Caffaro, když poté, co došlo k protiprávnímu jednání, byla bývalá společnost Caffaro sloučena s žalobkyní. Tato úvaha je mimoto posílena skutečností, že dotčená fúze byla součástí vnitřní restrukturalizace skupiny.

69 V důsledku toho je třeba projednávaný žalobní důvod zamítnout.

K údajnému nesouladu mezi oznámením námitek a napadeným rozhodnutím

70 Žalobkyně v podstatě tvrdí, že skutečnost, jež Komisi vedla k určení její odpovědnosti za protiprávní jednání, a to fúze s bývalou společností Caffaro, nebyla v oznámení námitek dostatečně uvedena.

71 Poukazuje zejména na to, že Komise tím, že v napadeném rozhodnutí vychází z dotčené fúze, změnila odůvodnění uvedené v oznámení námitek, které bylo založeno na rozhodujícím vlivu žalobkyně na chování „své dceřiné společnosti Caffaro“ (bod 350 oznámení námitek). Tento nesoulad mezi oznámením námitek a napadeným rozhodnutím podle žalobkyně porušuje článek 27 nařízení č. 1/2003, jakož i právo na obhajobu.

72 Komise má za to, že tato argumentace je nepřípustná, a tvrdí, že představuje nový žalobní důvod vznesený poprvé ve fázi repliky.

73 Je třeba připomenout, že podle čl. 48 odst. 2 jednacího řádu nelze v průběhu řízení předkládat nové důvody, ledaže by se zakládaly na právních a skutkových okolnostech, které vyšly najevo v průběhu řízení. Nicméně žalobní důvod, který je rozšířením důvodu dříve přímo nebo implicitně uvedeného v žalobě a který je s ním úzce spjat, musí být prohlášen za přípustný (viz rozsudek Tribunálu ze dne 19. září 2000, Dürbeck v. Komise, T-252/97, Recueil, s. II-3031, bod 39 a citovaná judikatura).

74 V projednávané věci žalobkyně v žalobě tvrdí, že Komise „ve srovnání s oznámením námitek změnila své právní odůvodnění vztahu mezi [ní] a společností Caffaro a vychází z nového předpokladu vycházejícího […] z [uplatnění domněnky rozhodujícího vlivu]“ a ze skutečnosti, že „ [j]její odpovědnost […] vyplývá z [její] faktické účasti […] na protiprávním jednání […] méně, než z [její] fúze s bývalou společností [Caffaro]“.

75 Je třeba uvážit, že těmito argumenty žalobkyně ve fázi žaloby vyjádřila argumentaci vycházející z údajného nesouladu mezi oznámením námitek a napadeným rozhodnutím. Komise mimoto sama na tuto argumentaci odpověděla v žalobní odpovědi, když zejména uvedla, že oznámení námitek zmiňovalo veškeré relevantní skutečnosti, jakož i právní zásady následně uplatněné v napadeném rozhodnutí.

76 Za těchto podmínek musí být argumentace, jíž žalobkyně rozvinula v replice, vycházející z porušení článku 27 nařízení č. 1/2003 a práva na obhajobu, která vyplývá z údajného dotčeného nesouladu, považována za pouhé rozšíření žalobního důvodu, který je v žalobě implicitně uveden.

77 Uvedený žalobní důvod je proto třeba považovat za přípustný.

78 Ve věci samé je třeba připomenout, že podle čl. 27 odst. 1 nařízení č. 1/2003 před přijetím rozhodnutí Komise poskytne dotčeným podnikům příležitost, aby byly slyšeny ve věci, jíž se týkají námitky, které přijala. Komise založí svá rozhodnutí pouze na námitkách, ke kterým se mohly dotyčné strany vyjádřit.

79 Procesní záruka uvedená tímto ustanovením uplatňuje zásadu dodržování práva na obhajobu, které zejména vyžaduje, aby oznámení námitek, které Komise zasílá podniku, jemuž zamýšlí uložit sankci za porušení pravidel hospodářské soutěže, obsahovalo základní skutečnosti uplatňované vůči tomuto podniku jako vytýkané skutkové okolnosti, jejich kvalifikaci a důkazy, o něž se Komise opírá, aby mohl uvedený podnik užitečně uplatnit své argumenty v rámci správního řízení, které bylo proti němu zahájeno (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora ze dne 15. července 1970, ACF Chemiefarma v. Komise, 41/69, Recueil, s. 661, bod 26, a ze dne 3. září 2009, Papierfabrik August Koehler a další v. Komise, C-322/07 P, C-327/07 P a C-338/07 P, Sb. rozh. s. I-7191, bod 36).

80 Právní kvalifikace skutkového stavu uvedená v oznámení námitek však může být přirozeně pouze předběžná a pozdější rozhodnutí Komise nemůže být zrušeno pouze z důvodu, že konečné závěry vycházející z tohoto skutkového stavu se neshodují přesně s touto předběžnou kvalifikací. Komise totiž musí adresáty oznámení námitek vyslechnout a popřípadě vzít v úvahu jejich připomínky, kterými odpovídají na uvedené námitky, a změnit své posouzení právě za účelem dodržení jejich práva na obhajobu (rozsudky Tribunálu ze dne 8. července 2004, Mannesmannröhren-Werke v. Komise, T-44/00, Sb. rozh. s. II-2223, bod 100, a ze dne 8. července 2008, Lafarge v. Komise, T-54/03, nezveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, bod 97).

81 Rozhodnutí založené na základních skutečnostech, vůči nimž se dotčený podnik nemohl hájit, musí být zrušeno nezávisle na tom, zda může být odpovědnost podniku konstatována s ohledem na jiné skutečnosti (viz v tomto smyslu rozsudek Papierfabrik August Koehler a další v. Komise, bod 79 výše, body 43 a 44).

82 V projednávané věci je třeba poznamenat, že Komise v bodech 326 až 328 oznámení námitek uvedla právní zásady a judikaturu, podle nichž odpovědnost právnické osoby, která se dopustila protiprávního jednání a přestala právně existovat, může být přenesena na jejího nástupce, a zejména odkázala na případ, kdy došlo k fúzi společnosti odpovědné za protiprávní jednání s jinou společností.

83 Dále Komise v rámci svého posouzení ohledně odpovědnosti žalobkyně v bodě 349 oznámení námitek zejména uvedla, že „jak bylo vysvětleno výše, [bývalá] společnost Caffaro se v roce 2000 sloučila s [žalobkyní] a společnost [Industrie Chimiche Caffaro] změnila svůj název na Caffaro".

84 Je třeba uvážit, že popis těchto skutečností v oznámení námitek žalobkyni umožňoval si uvědomit relevanci dotčené fúze s ohledem na její odpovědnost, a pochopit tak obsah námitky, kterou Komise přijala.

85 Tato úvaha není vyvrácena skutečností, že Komise, i když v bodě 349 oznámení námitek na dotčenou fúzi odkázala, tuto skutečnost přesně nezařadila do právní kvalifikace chování žalobkyně s ohledem na zásady uvedené v bodech 326 až 328 daného oznámení.

86 Zejména je třeba poznamenat, že navzdory odkazu na uvedenou fúzi v bodě 349 oznámení námitek Komise v následujícím bodě tvrdí, že s ohledem na vazby mezi dotčenými společnostmi v době protiprávního jednání existenci rozhodujícího vlivu žalobkyně na chování „dceřiné společnosti Caffaro" předpokládala.

87 Jak však vyplývá z judikatury citované v bodech 79 a 80 výše, právní kvalifikace skutečností přijatá v oznámení námitek je pouze předběžná. Komise, která tuto kvalifikaci oprávněně upřesňuje ve svém konečném rozhodnutí, musí mít možnost přisoudit vetší důležitost skutečnostem, které byly dříve považovány za podružné, to ovšem za předpokladu, že uplatní pouze skutečnosti, ke kterým se měly zúčastněné strany možnost vyjádřit, a že během správního řízení poskytla nezbytné informace k obhajobě (viz v tomto smyslu stanovisko generálního advokáta Bota k rozsudku Papierfabrik August Koehler a další v. Komise, bod 79 výše, Sb. rozh. s. I-7196, bod 93).

88 Vzhledem k tomu, že v projednávané věci byly právní zásady a dotčené skutkové okolnosti uvedeny v oznámení námitek, pak skutečnost, že Komise neuvedla přesnou kvalifikaci přisouzenou jedné z těchto skutkových okolností, nemohla žalobkyni zabránit, aby se užitečně hájila.

89 Tento závěr je potvrzen skutečností vyplývající ze spisu, že žalobkyně jak ve své odpovědi na oznámení námitek, tak během jednání uplatnila specifickou argumentaci ohledně dopadu dotčené fúze na její odpovědnost za protiprávní jednání.

90 Z toho vyplývá, že oznámení námitek žalobkyni umožnilo v rámci námitky vycházející z její společné a nerozdílné odpovědnosti za protiprávní jednání posoudit relevanci její fúze s bývalou společností Caffaro a ohledně této skutečnosti uplatnit svůj názor.

91 Ve světle těchto úvah je třeba mít za to, že oznámení námitek není stiženo vadou, která by mohla narušit možnosti obhajoby žalobkyně.

92 V důsledku toho nelze tomuto žalobnímu důvodu vyhovět.

K údajnému porušení povinnosti uvést odůvodnění

93 Žalobkyně namítá nedostatek odůvodnění napadeného rozhodnutí ve vztahu ke společné a nerozdílné odpovědnosti za protiprávní jednání, jakož i jejich kontradiktorní charakter.

94 Z ustálené judikatury vyplývá, že odůvodnění stanovené článkem 253 ES musí být přizpůsobeno povaze dotčeného aktu a musí z něho jasně a jednoznačně vyplývat úvahy orgánu, jenž akt vydal, tak aby se zúčastněné osoby mohly seznámit s důvody, které vedly k přijetí opatření, a příslušný soud mohl vykonávat svůj přezkum (viz rozsudek Soudního dvora ze dne 2. dubna 1998, Komise v. Sytraval a Brink's France, C-367/95 P, Recueil, s. I-1719, bod 63 a citovaná judikatura).

95 Jak vyplývá z bodů 37 až 44 výše, Komise v projednávané věci v napadeném rozhodnutí uvedla jak právní zásady, tak skutková hlediska, na nichž založila konstatování ve vztahu k odpovědnosti žalobkyně.

96 Především z bodu 411 odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise konstatovala, že bývalá společnost Caffaro vykonávala rozhodující vliv na společnost Caffaro, a to zejména s přihlédnutím ke vztahu 100 % kontroly, který tyto společnosti propojoval v době protiprávního jednání a který vytvořil domněnku, kterou žalobkyně nevyvrátila.

97 Dále ze stejného bodu odůvodnění vyplývá, že Komise určila odpovědnost žalobkyně jako nástupnické společnosti s ohledem na její fúzi s bývalou společností Caffaro, jež byla mateřskou společností společnosti Caffaro, která byla přímo zapojená do kartelové dohody.

98 Závěr vyplývající z těchto úvah není nijak v rozporu ostatními skutečnostmi, které Komise uvedla, a sice s tím, že v době protiprávního jednání byla žalobkyně hlavním akcionářem bývalé společnosti Caffaro a že existovaly určité osobní vazby mezi dotčenými společnostmi (bod 408 odůvodnění napadeného rozhodnutí), jakož i s nepřímými důkazy, že žalobkyně zasahovala do procesu přijímání rozhodnutí společnosti Caffaro (bod 411 odůvodnění napadeného rozhodnutí). Tyto další skutečnosti totiž potvrzují existenci hospodářské kontinuity mezi bývalou společností Caffaro a žalobkyní a prokazují, že k fúzi došlo v rámci skupiny společností spojených strukturální vazbou, která existovala již v době protiprávního jednání (viz body 64 až 66 výše).

99 Je tedy třeba uvést, že žalobkyní uvedený rozpor v odůvodnění, který vychází ze skutečnosti, že Komise konstatovala, že žalobkyně po celou dobu trvání protiprávního jednání kontrolovala svoji dceřinou společnost (bod 408 odůvodnění napadeného rozhodnutí), a následně prohlásila, že tatáž skutečnost není „rozhodná" (bod 411 odůvodnění napadeného rozhodnutí), neexistuje. Z bodu 411 odůvodnění napadeného rozhodnutí totiž vyplývá, že kontrola, kterou žalobkyně vykonávala ve vztahu ke své dceřiné společnosti v době protiprávního jednání, nepředstavuje základ konstatování její odpovědnosti spočívající na jejím postavení nástupnické společnosti, ale je začleněna do dotčeného odůvodnění pouze jako nepřímý důkaz o skutečnosti, že dotčená fúze se uskutečnila v rámci dříve existující skupiny společností.

100 Žalobkyně kromě toho nesprávně tvrdí, že z napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise chtěla trvat na názoru uvedeném v oznámení námitek, podle něhož její odpovědnost právně dostačujícím způsobem vyplývá z vlivu, jenž měla v době protiprávního jednání na společnost Caffaro a bývalou společnost Caffaro.

101 Žalobkyně tento závěr vyvozuje ze skutečnosti, že Komise v bodech 410 a 411 odůvodnění napadeného rozhodnutí přezkoumala argumenty, kterými žalobkyně chtěla prokázat, že na společnost Caffaro neměla vliv. Komise přitom právě v odpovědi na dotčené argumenty uvedla, že „v rozporu s tvrzením [žalobkyně] její odpovědnost

nevyplývá z [její] účasti na kapitálu společnosti Caffaro […], ale z fúze [žalobkyně] s bývalou společností [Caffaro], jež byla 100 % mateřskou společností společnosti [Caffaro]“ (bod 411 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

102 Závěrem žalobkyně Komisi kritizuje za „její snahu o rozdělení odůvodnění na několik prvků, z nichž upřednostnila pouze některé“, a tvrdí, že i když byl bod 411 odůvodnění napadeného rozhodnutí posouzen jako „konglomerát různých skutečností“, Komise „nemůže chtít *a posteriori* přidělit rozhodující hodnotu pouze některým z nich“ (bod 42 repliky).

103 Těmito výtkami však žalobkyně opomenula zohlednit skutečnost, že odůvodnění uvedené v napadeném rozhodnutí může kromě hlavních úvah obsahovat i nepřímé důkazy, které tyto úvahy posilují.

104 Vzhledem k tomu, že z celého dotčeného odůvodnění vyplývá, že společná a nerozdílná odpovědnost žalobkyně byla určena z důvodu jejího postavení společnosti, která se sloučila s jednou ze společností odpovědných za provozování entity, jež se dopustila protiprávního jednání, uvedení vazeb, jež mezi dotčenými společnostmi v době protiprávního jednání existovaly, může tento závěr jen posílit prokázáním, že se dotčená fúze uskutečnila v rámci skupiny společností spojených strukturální vazbou.

105 S ohledem na tyto úvahy, je třeba zamítnout žalobní důvod vycházející z porušení povinnosti uvést odůvodnění, a tím i projednávanou žalobu v plném rozsahu.

K nákladům řízení

106 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a žalobkyně neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů

TRIBUNÁL (šestý rozšířený senát)

rozhodl takto:

1) Žaloba se zamítá.

2) Společnosti SNIA SpA se ukládá náhrada nákladů řízení.

Vadapalas Dittrich Truchot

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 16. června 2011.

Podpisy.